

Határozatok Tára

C-349/18–C-351/18. sz. egyesített ügyek

**Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)
kontra
Mbutuku Kanyeba és társai**

(a vredegerecht te Antwerpen [Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek)

A Bíróság ítélete (ötödik tanács), 2019. november 7.

„Előzetes döntéshozatal – Vasúti szállítás – Az utasok jogai és kötelezettségei – 1371/2007/EK rendelet – A 3. cikk 8. pontja – Szállítási szerződés – Fogalom – A vonatra való felszálláskor menetjeggyel nem rendelkező utas – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – 93/13/EGK irányelv – Az 1. cikk (2) bekezdése és a 6. cikk (1) bekezdése – Vasúttársaság általános szállítási feltételei – Eltérést nem engedő törvényi vagy rendeleti rendelkezések – Pótdíjkikötés – A nemzeti bíróság hatásköre”

1. *Közlekedés – Vasúti közlekedés – 1371/2007 rendelet – A vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogai és kötelezettségei – Szállítási szerződés – Fogalom – A szabadon hozzáférhető vonatra való felszálláskor menetjeggyel nem rendelkező utas utazása – Bennfoglaltság*
(1371/2007 európai parlamenti és tanácsi rendelet, 3. cikk, 8. pont)

(lásd: 36., 37., 48–53. pont és a rendelkező rész 1. pontja)

2. *Fogyasztóvédelem – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – 93/13 irányelv – Szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása – Terjedelem – Valamely tisztességtelen szerződési feltétel nemzeti bíróság általi módosítása – Pótdíjkikötés alapján a fogyasztóra kirótt bírság összegének csökkentése – Megengedhetlenség – Az említett kikötésnek a szerződések joga alapján való, a nemzeti bíróság általi, kiegészítő jellegű nemzeti jogi rendelkezéssel való helyettesítése – Megengedhetlenség – Kivétel*
(93/13 tanácsi irányelv, 6. cikk, (1) bekezdés)

(lásd: 67–74. pont és a rendelkező rész 2. pontja)

Összefoglalás

Szabadon hozzáférhető vonatra utazási céllal jegy nélkül felszálló utas „szállítási szerződést” köt

A Bíróság a 2019. november 7-i Kanyeba és társai ítéletben (C-349/18–C-351/18) egyrészt a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1371/2007 rendelet¹ 3. cikkének 8. pontja értelmében vett „szállítási szerződés” fogalmának értelmezéséről, másrészt a nemzeti bíróság azon hatásköréről foglalt állást, amikor egy szerződési feltételnek a tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv² értelmében vett tisztességtelen jellegét állapítja meg.

Ez az ítélet a belga államvasúti társaság (SNCB) és három utas közötti, az ez utóbbiaktól vonaton menetjegy nélkül történő utazás miatt követelt pótdíj tárgyában folyamatban lévő három jogvita keretébe illeszkedik. Miután ezen utasok megtagadták a helyzetük úgy történő rendezését, hogy vagy haladéktalanul megfizetik az emelt összegű menetdíjat vagy utólagosan egy átalányösszeget, az SNCB bíróság elé idéztette őket annak érdekében, hogy ez utóbbi kötelezze e személyeket a szállítási feltételeinek az említett megsértése miatt neki járó összegek megfizetésére. Az SNCB ennek keretében azt állította, hogy a közte és az utasok között nem szerződéses, hanem közigazgatási jogviszony áll fenn, mivel nem vásároltak menetjegyet. A kérdést előterjesztő bíróság e jogviták elbírálása során egyrészt arról kérdezte a Bíróságot, hogy milyen jellegű jogviszony áll fenn a közlekedési vállalat és az e vállalat szolgáltatásait menetjegy nélkül igénybe vevő utas között, másrészt arról, hogy milyen mértékű az ilyen utas esetében a tisztességtelen feltételekre vonatkozó szabályozás által nyújtott védelem.

A Bíróság először pontosította az 1371/2007 rendelet 3. cikke 8. pontjának értelmében vett „szállítási szerződés” fogalmát. Először is megjegyezte, hogy e rendelkezés szövegére tekintettel e szerződés értelmében a vasúttársaság köteles egy vagy több szállítási szolgáltatást nyújtani az utas számára, az utas pedig köteles megfizetni az árat, feltéve hogy a szállítási szolgáltatást nem ingyenesen nyújtják. Ebből ily módon az következik, hogy egyfelől azzal, hogy a vasúttársaság szabad hozzáférést biztosít a vonatjához, másfelől pedig azzal, hogy az utas utazás céljából felszáll a vonatra, mindketten kinyilvánítják arra irányuló egybehangzó akaratukat, hogy szerződéses viszonyba lépjenek, ily módon a szállítási szerződés fennállásának megállapításához szükséges feltételek főszabály szerint teljesülnek. A Bíróság ezt követően megvizsgálta azt a szöveggörnyezetet, amelybe e rendelkezés illeszkedik és megállapította, hogy e szövegre és szöveggörnyezetre tekintettel a „szállítási szerződés” e fogalma független attól, hogy az utas rendelkezik-e jeggyel, és hogy az magában foglalja azt a helyzetet is, amikor egy utas egy szabadon hozzáférhető vonatra száll fel a célból, hogy jegy nélkül utazzon. Végül a Bíróság kiemelte, hogy ellentétes lenne az 1371/2007 rendeletnek a vasúti utasok védelmére irányuló célkitűzésével annak a megállapítása, hogy az ilyen utast, kizárólag azon okból, hogy nem rendelkezik menetjeggyel, amikor felszáll a vonatra, úgy lehetne minősíteni, mint aki nem részese a vonataihoz szabad hozzáférést biztosító vasúttársasággal fennálló szerződéses jogviszonynak, mivel ezen utast neki fel nem róható körülmények miatt meg lehetne fosztani azon jogoktól, amelyeket e rendelet kapcsol a szállítási szerződés megkötéséhez. A Bíróság egyébiránt hozzátette, hogy mivel az 1371/2007 rendelet nem tartalmaz e tekintetben rendelkezéseket, az e rendelet 3. cikke 8. pontjának értelmében vett „szállítási szerződés” fogalmának ezen értelmezése nem érinti e szerződés érvényességét, illetve azokat a következményeket, amelyek ahhoz

¹ A vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 315., 14. o.).

² A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

kapcsolódhatnak, ha valamelyik fél nem tesz eleget szerződéses kötelezettségeinek, amelyeket továbbra is az alkalmazandó nemzeti jog szabályoz.

A Bíróság másodszor előzetesen emlékeztetett arra, hogy amint az a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdéséből következik, azok a szerződéses feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröznek, nem tartoznak ezen irányelv rendelkezéseinek hatálya alá, és a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a szóban forgó feltétel ezen irányelv hatálya alóli kizárás körébe tartozik-e. A Bíróság ugyanakkor azt az esetet alapul véve, hogy e feltétel e hatály alá tartozik, a nemzeti bíróság azon hatásköréről³ foglalt állást, amikor egy szerződési feltételnek a 93/13 irányelv értelmében vett tisztességtelen jellegét állapítja meg. A Bíróság így egy fogyasztó és eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésbe foglalt pótdíjkikötést illetően egyrészt megállapította, hogy ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az, hogy az a nemzeti bíróság, amely megállapítja egy ilyen pótdíjkikötés tisztességtelen jellegét, csökkenti az e kikötés által a fogyasztóra kirótt bírság összegét. A Bíróság másrészt kimondta, hogy e rendelkezéssel az is ellentétes, ha a nemzeti bíróság az említett kikötést a saját szerződési joga elveinek alkalmazásával kiegészítő jellegű nemzeti rendelkezéssel helyettesíti, kivéve ha a szóban forgó szerződés nem maradhat fenn a tisztességtelen feltétel megsemmisítése esetén, és ha a szerződés egészének megsemmisítése a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek teszi ki.

³ Ami a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből ered.